

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**ASPECTE PRIVIND
ACTIVITĂȚILE ECONOMICE
NEÎNREGISTRATE ÎN UNELE
STATE MEMBRE ALE UNIUNII
EUROPENE**

studiu documentar

august 2025

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților. Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă. Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2024>

Documentare și sinteză: Any-Mary Julia, consilier parlamentar
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350,
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

PRECIZĂRI INTRODUCTIVE.....	4
FRANȚA	5
POLONIA.....	10
GERMANIA	19
WEBOGRAFIE	22

PRECIZĂRI INTRODUCTIVE

Există câteva țări în Europa în care pot fi prestate anumite activități economice fără a fi necesar a se înființa o firmă sau a se constitui o *Persoană Fizică Autorizată (PFA)*, însă **aceste posibilități sunt, în general, condiționate de un plafon de venituri și/sau de natura activității**. Aspectele de evidențiat:

- **Activitățile economice "neînregistrate"**: unele țări, precum **Polonia**, permit desfășurarea de activități economice "neînregistrate" atâta timp cât veniturile generate nu depășesc un anumit prag lunar (de obicei, un procentaj din salariul minim pe economie) și dacă persoana nu a desfășurat o activitate economică similară în ultimii ani (de exemplu 5 ani, în cazul acestei țări). Dacă pragul este depășit, activitatea devine automat o activitate economică și impune înregistrarea. Aceste activități sunt, de regulă, scutite de TVA până la un anumit plafon anual și nu necesită emiterea de facturi decât la cerere;
- **Plafoanele de venituri pentru activități ocazionale sau "hobby"**: în multe țări, există o relativă toleranță pentru activități ocazionale sau care generează venituri mici și neregulate. Acestea pot fi considerate "hobby" sau activități neprofesionale și pot fi scutite de obligația de înregistrare, însă veniturile trebuie declarate în declarația personală de impozit pe venit. Pragurile și regulile variază semnificativ;
- **Modelul "Umbrella Company" sau "Portage Salarial" (Franța)**: în țări precum Franța, există conceptul de "portage salarial" sau "umbrella company". Practic, un freelancer se înregistrează la o companie "umbrella", care acționează ca intermediar. Freelancerul prestează servicii pentru clienți, facturează prin compania "umbrella", iar aceasta se ocupă de toate aspectele administrative (facturare, colectare plăți, taxe, contribuții sociale) și îi plătește freelancerului un salariu. Astfel, freelancerul beneficiază de statut de angajat (cu asigurare socială, pensie etc.), fără a fi necesar să-și înființeze propria firmă. Servicii similare sunt oferite și de platforme precum Xolo sau Abillio pentru freelancerii transfrontalieri;
- **Simplificări pentru freelanceri și nomazi digitali**: Multe țări europene caută să atragă freelanceri și nomazi digitali, oferind regimuri fiscale avantajoase sau proceduri de înregistrare simplificate. Cu toate acestea, majoritatea solicită totuși o formă de înregistrare, cum ar fi o întreprindere individuală (echivalentul PFA-ului românesc). Țări precum **Estonia** (cu e-Residency), **Portugalia, Bulgaria, Malta și Cipru** sunt adesea menționate ca fiind prietenoase cu freelancerii.

ASPECTE COMPARATIVE

FRANȚA

Portage salarial este o formă de angajare care atrage din ce în ce mai mulți independenți și salariați în căutare de siguranță socială și financiară. De fapt, aceasta variantă permite oricărei persoane să își lanseze propria activitate, păstrându-și în același timp statutul de salariat.

Această nouă formă de angajare a cunoscut o creștere impresionantă în ultimii cincisprezece ani, ajungând astăzi la aproximativ 100.000 de salariați în Franța.

Portage(-ul) salarial este o relație contractuală tripartită între o societate de *portage*, un angajat portat și întreprinderea clientă pentru care consultantul prestează servicii. Se distinge de alte formule prin aceea că vine cu concilierea dintre statutul de salariat și independență.

Astfel, între diferitele părți se pot încheia trei tipuri de contracte:

- **Un contract de muncă.** Acesta se referă la angajatul portat și la compania de *portage* și conține aceleași clauze ca orice alt contract de muncă.
- **convenție de *portage*.** Aceasta permite angajatului portat și întreprinderii să cadă de acord asupra tuturor modalităților relației care le leagă. În plus, aceasta informează consultantul cu privire la fondul de pensii la care este afiliat, convenția colectivă etc.
- **Un contract de misiune.** Redactat de societate, acest contract rezumă condițiile de executare a misiunii de către prestatorul de servicii pentru client.

Cadrul legal

Apărut la sfârșitul anilor '70, cadrul legal pentru *portage* salarial a făcut obiectul numeroaselor discuții, legi, acorduri și ordonanțe pentru a fi în cele din urmă recunoscut juridic.

Votată de Adunarea Națională și de Senat pe 25 iunie 2008, [Legea nr. 2008-596 din Codul muncii privind modernizarea pieței muncii](#) dă naștere oficial unei definiții a ceea ce este un *portage salarial* (în articolul L1251-64 din [Codul muncii](#)): „un ansamblu de relații contractuale organizate între o întreprindere de *portage*, o persoană *portată* și clienți, care prevede pentru persoana *portată* regimul salarial și remunerarea prestației sale la client de către întreprinderea de *portage*”.

De atunci, cadrul legal a fost consolidat prin semnarea, de către partenerii sociali, a Convenției colective. Aceasta permite securizarea salariaților portați în cadrul activității lor profesionale.

Angajatul portat este autonom în realizarea serviciului său pentru compania clientă (natura misiunii, durata și prețul acesteia).

Angajatul portat poate semna un contract de prestare de servicii cu clientul, precum și un contract de muncă pe durată determinată sau nedeterminată cu compania de *portage* salarial.

În final, compania facturează clientului onorariile corespunzătoare misiunii pentru a întocmi un fluturaș de salariu pentru angajatul portat.

Plata salariului este condiționată doar de Raportul de activitate (CRA), care trebuie validat de client.

Statutul de angajat portat

Pentru a fi eligibil pentru statutul de angajat portat, trebuie respectate criteriile stabilite de convenția angajaților portați:

- Angajatul trebuie să exercite o profesie care implică servicii intelectuale (consultanță, formare, IT, coaching, inginerie etc.).
- Angajatul trebuie să dețină expertiză în domeniul său. Trebuie să aibă cel puțin un bacalaureat +2 sau o experiență de cel puțin 3 ani în sectorul său de activitate.

Salariul minim al angajatului portat nu poate fi mai mic de 2517,13 €. Acest salariu minim include indemnizațiile legate de concediul plătit, precum și prima de aport de afaceri de 5%. O rezervă financiară în valoare de 10% din salariul de bază al ultimei misiuni este inclusă pentru a finanța perioadele dintre misiuni.

Angajații portați sunt autonomi în căutarea de noi clienți și misiuni. Ei stabilesc singuri prețul serviciului, precum și condițiile de executare a angajamentelor lor. În fiecare lună, ei furnizează companiei de *portage* salarial un raport de activitate (CRA) privind orele lucrate și repartizarea acestora.

Angajatul portat poate beneficia de asigurare de șomaj sau de alocație de ajutor pentru reintegrarea pe piața muncii (ARE) în anumite condiții.

Obligațiile clienților față de angajatul portat

Companiile pot recurge la un angajat detașat pentru:

- Nevoi punctuale, dacă întreprinderea clientă nu dispune de expertiza internă necesară;
- Misiuni ocazionale, dacă acestea nu țin de activitatea principală a întreprinderii.

În schimb, este interzisă apelarea la un angajat portat pentru:

- A înlocui un angajat în grevă;
- Prestații de servicii personale (îngrijirea copiilor, sprijin școlar etc.);
- Efectuarea unei misiuni care ar putea pune în pericol angajatul portat.

Compania clientă negociază condițiile de realizare a misiunii, precum și tariful prestației cu angajatul portat. Conform Codului Muncii, durata prestației nu poate depăși 3 ani.

Obligațiile față de societatea de *portage*

Un contract comercial trebuie încheiat între societatea de *portage* și compania clientă, în termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la începerea prestării serviciului. Acest

contract trebuie să menționeze în mod expres toate modalitățile de prestare negociate între angajatul portat și companie.

Astfel, compania clientă se angajează să:

- Plătească integral societății de *portage* prețul serviciului în conformitate cu termenul prevăzut în contract
- Informeze societatea de *portage* cu privire la orice eveniment care ar putea afecta buna desfășurare a serviciului

Sanțiuni penale:

- Întreprinderile cliente se expun unei amenzi forfetare de 3 750 € în cazul nerespectării următoarelor obligații:
- Nerespectarea condițiilor autorizate de Codul Muncii pentru a apela la un angajat portat
- Lipsa unui contract comercial în termen de 2 zile lucrătoare de la începerea prestării serviciului
- Nerespectarea modalităților prevăzute în contractul comercial între întreprindere și societatea de *portage* salarial
- În caz de recidivă, valoarea amenzii este de 7 500 €.

Tipurile de contracte de *portage* salarial

Există două tipuri de contracte posibile în *portage* salarial, care se diferențiază prin durata și modalitățile de reziliere: CDD și CDI.

CDD poate fi reînnoit de două ori în *portage* salarial, în limita a 18 luni, și se va încheia tacit sau de comun acord. Este deosebit de potrivit în cazul unei misiuni de scurtă durată, fără vizibilitate asupra continuării activității.

Contractul pe durată nedeterminată în cadrul *portage* salarial are o durată evident nedeterminată și este deosebit de potrivit atunci când angajatul *portage* are mai mulți clienți și/sau are o vizibilitate minimă asupra activității sale. Acesta include mai multe tipuri de reziliere decât contractul pe durată determinată și, prin urmare, este mai flexibil.

Portage (-ul) salarial poate viza o mare varietate de activități în domeniul prestării de servicii. În prezent, peste 750 de profesii pot fi exercitate prin intermediul acestei forme inovatoare de angajare. Cu toate acestea, există o reglementare precisă privind profesiile autorizate:

- Acest statut se referă numai la prestările de servicii intelectuale care au ca scop consultanța și punerea la dispoziție a competențelor foarte specifice, adesea cu un nivel ridicat de expertiză.
- Serviciile pentru persoane nu pot face obiectul unui contract de muncă. În plus, profesiile liberale reglementate (avocat, medic, expert contabil etc.) și activitățile comerciale nu intră în sfera de *portage* salarial.

Exemple de profesii vizate:

- Consultantul formator și coach
- Inginer
- Consultant IT

- Șef de proiect
- Expert în domeniul web și digital
- Consultant în resurse umane
- Consilier în managementul afacerilor
- Consilier în management

Prin adoptarea *portage* salarial, angajatul nu mai trebuie să aleagă între independență și salariat: beneficiază de avantajele ambelor.

Portage salarial permite păstrarea independenței, eliberându-l în același timp de toate constrângerile administrative: facturare, recuperarea creanțelor de la clienți, contabilitate, diverse declarații către organismele publice etc. Angajatul portat se poate dedica astfel în totalitate misiunii sale, își poate alege clienții și poate stabili prețul serviciilor sale.

Societățile de *portage* salarial se ocupă de urmărirea clienților pentru a asigura în mod sistematic plata salariilor consultantilor lor. Pe de altă parte, aceștia sunt acoperiți de eventualele daune survenite în timpul misiunilor realizate, grație asigurării de răspundere civilă profesională.

Angajatul portat beneficiază de un contract de muncă pe durată determinată sau nedeterminată. Acoperirea sa socială este, prin urmare, identică cu cea a unui angajat „clasic”: asigurare de sănătate și securitate socială, pensie, asigurare de șomaj, răspundere civilă profesională și asigurare mutuală. În plus, beneficiază de o remunerație lunară care îi permite să aibă un venit regulat.

Ca orice angajat, angajatul portat poate beneficia de formare profesională continuă. El își poate astfel asigura și extinde cunoștințele și expertiza pentru a-și dezvolta activitatea și a-și crește cifra de afaceri.

Angajații înregistrați beneficiază de fișe de salariu care asigură stabilitatea financiară atât pentru creditorii, cât și pentru instituțiile financiare. Pe de altă parte, protecția socială reprezintă, de asemenea, o garanție în cazul încetării activității, asigurând rambursarea împrumuturilor sau a altor rate lunare grație indemnizațiilor.

Dezavantajele formulei *portage salarial*

- Nu este deschisă tuturor profesiilor: chiar dacă numeroase profesii pot fi exercitate ca angajat portat, există totuși excepții, în special în rândul anumitor activități reglementate și liberale.
- De asemenea, anumite activități care nu generează un scor suficient (în termeni de cifre de afaceri) nu pot fi exercitate în regim de *portage*, deoarece rata medie zilnică minimă impusă de convenția colectivă este de 300 €.
- În cele din urmă, costurile de gestionare impuse angajatului portat sunt calculate pe baza a 5-10% din cifra de afaceri generată, deci trebuie luate în considerare la calcularea TJM-ului său.

Obligațiile *portage* salarial

Portage(-ul) salarial este o formă de muncă supusă anumitor reglementări:

- Profesiile în *portage*: conform Codului Muncii, numai profesiile limitate la prestații intelectuale pot fi exercitate în *portage* salarial. Printre profesiile eligibile pentru *portage* salarial se numără profesiile de consultanță, formare și audit. Profesiile din domeniul serviciilor pentru persoane, precum și profesiile reglementate (medic, arhitect etc.) sunt interzise.
- Asigurarea de șomaj: angajații *portage* pot beneficia de alocația de ajutor pentru reintegrarea pe piața muncii (ARE) în anumite condiții. Pentru a fi eligibil, angajatul *portage* trebuie să acumuleze cel puțin 610 ore de muncă în ultimele 28 de luni pentru persoanele cu vârsta sub 53 de ani.
- Cheltuielile *portage* salarial: conform convenției colective privind *portage* salarial, angajatul portat plătește cheltuieli de *portage* care vor fi deduse din salariul său brut. În plus, angajatul portat este supus și contribuțiilor salariale și patronale. În medie, salariul brut variază între 50 și 54% din cifra de afaceri a consultantului portat.

Compania de *portage* salarial

Conform articolelor L.1254-21 până la L.1254-31 din Codul muncii, aceasta trebuie să își exercite activitatea în mod exclusiv, deoarece numai companiile de *portage* sunt autorizate să încheie contracte de muncă în acest domeniu. În plus, aceasta trebuie să justifice în orice moment o garanție financiară care să asigure plata salariilor, indemnizațiilor, contribuțiilor și rambursărilor obligatorii.

Portage salarial internațional

Portage salarial este un statut care oferă libertate angajatului portat. Acesta poate efectua misiuni în străinătate, iar funcționarea rămâne aceeași ca în cazul *portage* salarial clasic: angajatul portat trece prin compania de *portage* pentru a efectua misiuni la clienții săi, astfel eliberându-se de constrângerile administrative.

În funcție de durata misiunii sale în străinătate, angajatul portat va trebui să aleagă între două statusuri: cel de detașat sau cel de expatriat. Detașarea se referă la angajatul portat care efectuează o misiune temporară de maximum 24 de luni (cu posibilitatea de prelungire în anumite condiții), acest statut îi permite să își păstreze drepturile la asigurarea socială franceză. Expatrierea impune obligația de a subscrie la sistemul de protecție socială al țării gazdă, aceasta se referă la angajatul portat care efectuează o misiune de lungă durată sau pe durată nedeterminată.

POLONIA

Baza legală:

- Art. 5 din Legea din 6 martie 20018 – [Legea antreprenorilor](#);
- Art. 195, 197 din Legea din 6 martie 2018 - Dispoziții de introducere a legii - [Legea antreprenorilor și alte acte normative referitoare la activitatea comercială](#);
- Art. 21 secțiunea 1 item 43, 20 secțiunea 1c din [Legea din 26 iulie 1991 privind impozitul pe venitul persoanelor fizice](#);
- Art. 8 din [Legea din 13 octombrie 1998 privind sistemul de asigurări sociale](#)
- Art. 87 paragraful 1 din [Legea din 29 august 1997 - Ordonanța fiscală](#)
- Art. 2 secțiunea 1 din [Legea din 20 aprilie 2004 privind promovarea ocupării forței de muncă și instituțiile pieței muncii](#)
- Art. 109, 113 para 13 punctele 1-2 din [Legea din 11 martie 2004 privind impozitul pe bunuri și servicii](#)
- [Regulamentul Ministrului Finanțelor din 24 noiembrie 2023 privind scutirile de la obligația de a păstra evidența vânzărilor utilizând casele de marcat](#)
- [Regulamentul Consiliului de Miniștri din 12 septembrie 2024 privind salariul minim și tariful orar minim în 2025](#)
- Art. 3, 5 din [Legea din 13 octombrie 1995 privind principiile de înregistrare și identificare a contribuabililor și plătitorilor](#)

O activitate neînregistrată (sau nedocumentată) este o activitate remunerată la scară mică desfășurată de persoane fizice, care nu necesită înregistrarea unei întreprinderi. Pentru a desfășura o astfel de activitate, nu este necesară înregistrarea acesteia în CEIDG (Registrul central și informații privind activitatea economică)¹. Din ianuarie 2024, venitul maxim pentru activitățile neînregistrate este de 3181,5 zloti/ PLN pe lună, iar din iulie 2024 a devenit 3225 PLN pe lună (aprox.758 euro).

O activitate neînregistrată, chiar dacă îndeplinește toate condițiile cheie ale unei activități comerciale, nu este considerată o activitate comercială, cu condiția ca veniturile pe care le generează să nu depășească 75% din salariul minim în niciuna dintre luni.

O activitate comercială este o activitate:

- de natură organizată
- cu scop lucrativ
- desfășurată în mod continuu
- efectuată pe cont propriu.

O activitate neînregistrată se poate realiza dacă:

- venitul lunar din activitatea respectivă nu depășește 75% din valoarea salariului minim aplicabil în anul respectiv
- dacă venitul maxim dintr-o activitate neînregistrată este de 3225 PLN.

¹ <https://www.biznes.gov.pl/en/portal/004051>

- dacă persoana respectivă nu a desfășurat o activitate comercială în ultimele 60 de luni (5 ani).

Se poate desfășura o activitate neînregistrată chiar dacă o persoană are o afacere înregistrată, dar aceasta a fost suspendată în ultimele 60 de luni. Ca regulă generală, în perioada de suspendare, o activitate comercială suspendată este considerată ca nefiind desfășurată.

Calculul limitei veniturilor

Limita veniturilor care dau dreptul la o activitate neînregistrată include veniturile de încasat, chiar dacă acestea nu au fost încă încasate (adică clientul nu a plătit încă bunurile).

Limita nu include valoarea bunurilor returnate, reducerile și indemnizațiile acordate (de exemplu, reduceri pentru plata anticipată).

Atunci când se calculează pentru a se stabili dacă s-a depășit limita care dă dreptul la o activitate neînregistrată, trebuie să se ia în considerare veniturile dintr-o anumită lună (pe baza facturilor emise):

- care s-au încasat deja
- se vor încasa în viitor în legătură cu vânzările realizate sau serviciile prestate

Pentru a determina veniturile, trebuie să se țină evidența vânzărilor/ prestărilor.

- Sumele încasate sunt cele plătite în momentul vânzării sau înainte de vânzare (așa-numitele avansuri).
- Sumele de încasat sunt cele care nu s-au încasat încă în momentul vânzării – bunurile au fost vândute sau serviciul a fost prestat și s-a emis un document de vânzare (factură), dar clientul nu a plătit încă.

În scopul declarației fiscale, veniturile trebuie calculate într-un mod diferit. În acest caz, veniturile din activități neînregistrate vor fi banii și valorile monetare primite sau puse la dispoziția prestatorului, precum și valoarea beneficiilor, atât în natură, cât și a altor beneficii gratuite primite. Aceasta înseamnă că veniturile impozabile din activitatea neînregistrată includ numai sumele plătite de client pentru bunuri sau servicii.

Sumele de încasat, dar care nu au fost încă primite într-o anumită lună, vor deveni impozabile numai după ce clientul a efectuat plata.

În scopul declarației fiscale, veniturile nu includ valoarea bunurilor returnate sau reducerile și indemnizațiile acordate (de exemplu, reduceri pentru plata anticipată).

Dacă limita lunară a veniturilor este depășită, activitatea va fi considerată activitate comercială. Odată ce limita este depășită, persoana care are o activitate neînregistrată are la dispoziție 7 zile pentru a-și înregistra afacerea în CEIDG. De menționat că în calitate de antreprenor nou, poate avea dreptul la o reducere a contribuțiilor la asigurările sociale.

Avantajele unei activități neînregistrate:

- nu este necesar să se înregistreze activitatea în registrul întreprinzătorilor (CEIDG), la administrația fiscală și la Institutul Național de Statistică (GUS),

deoarece nu va fi nevoie de codul de identificare fiscală (NIP) sau de codul de identificare statistică (REGON)

- nu se plătesc contribuții obligatorii la asigurările sociale sau la asigurările de sănătate din profiturile afacerii dvs.
- nu este necesar să se plătească avansuri lunare (sau trimestriale) pentru impozite
- nu este necesară plata TVA deoarece veniturile din activitatea neînregistrată nu depășește 200.000 PLN pe an (cu excepția cazului în care se oferă bunuri sau servicii supuse înregistrării în scopuri de TVA încă de la prima vânzare)
- nu trebuie să se țină o evidență contabilă completă, ci doar o evidență simplificată a vânzărilor.

Din momentul începerii unei activități neînregistrate, o persoană are obligația de a:

- păstra evidențe simplificate ale vânzărilor
- să declare veniturile din activitatea neînregistrată (după deducerea costurilor) în declarația anuală PIT-36, conform baremului fiscal
- să respecte drepturile consumatorilor
- să emită facturi sau chitanțe la cererea cumpărătorului
- să respecte drepturile consumatorilor, inclusiv dreptul de a se retrage dintr-un contract la distanță în termen de 14 zile;
- să îndeplinească obligațiile legate de reclamații, returnări sau reparații.

Prin desfășurarea unei activități neînregistrate o persoană nu deține statutul de antreprenor; prin urmare, în conformitate cu Codul civil, contractele de prestări servicii pe care le încheie sunt contracte de mandat.

O activitate neînregistrată poate fi desfășurată numai de o persoană fizică.

Dispozițiile care reglementează desfășurarea unei activități comerciale și a unei activități neînregistrate nu specifică nicio caracteristică particulară a unei astfel de persoane.

Cu toate acestea, unele limitări pot rezulta din dispozițiile speciale care reglementează statutul unei persoane care dorește să desfășoare o activitate neînregistrată. Este vorba în special de minori, șomeri, funcționari publici, agricultori și cetățeni străini.

Cetățenii străini

Nu există dispoziții care să interzică sau să restricționeze cetățenii străini care locuiesc legal în Polonia să desfășoare activități neînregistrate, atâta timp cât îndeplinesc condițiile generale stabilite pentru astfel de activități (aceleași care se aplică cetățenilor polonezi). Dacă un cetățean străin care nu este cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, al unui stat membru al Spațiului Economic European sau al Elveției dorește să presteze servicii în baza unui contract de drept civil (inclusiv un contract de mandat, un contract pentru o lucrare specifică sau un contract de agenție), acesta trebuie să obțină:

- un permis de muncă
- în cazul cetățenilor din Armenia, Belarus, Georgia, Moldova sau Ucraina - o înregistrare a declarației de încredințare a muncii unui cetățean străin în registrul declarațiilor.

- Cetățenii ucraineni sunt supuși unei proceduri simplificate de legalizare pentru prestarea de servicii în temeiul unui contract. Este suficient ca prestatorul de servicii să notifice oficiul districtual pentru ocuparea forței de muncă în termen de 14 zile.

Minorii

Minorii pot desfășura o activitate neînregistrată, deoarece acest tip de activitate, ca regulă generală, nu necesită capacitate deplină de a efectua acte juridice. Cu toate acestea, atunci când desfășoară acest tip de activitate, minorii trebuie să țină cont de limitările legate de vârsta lor: persoanele cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani au capacitate limitată de a efectua acte juridice. Aceasta înseamnă că nu pot încheia tranzacții juridice care au ca rezultat crearea, modificarea sau încetarea unei relații juridice. De asemenea, nu pot încheia, pe cont propriu, acorduri cu contractanții lor pentru furnizarea sau vânzarea de bunuri. Pentru a-și asuma obligații și a dispune de drepturile lor, au nevoie de consimțământul reprezentantului lor legal – în majoritatea cazurilor, un părinte sau un tutore numit de instanță.

Un minor poate dispune de veniturile sale provenite dintr-o activitate neînregistrată fără consimțământul reprezentantului său legal, cu excepția cazului în care o instanță de familie decide altfel, invocând motive importante.

Bunurile minorilor sunt administrate de părinți, dar aceștia trebuie să obțină consimțământul copilului și al instanței de familie pentru orice acțiuni care depășesc administrarea obișnuită, cum ar fi achiziționarea unui bun imobil.

Activitatea neînregistrată a minorilor poate fi supusă unor restricții sau poate fi exclusă dacă dispozițiile specifică faptul că un anumit tip de activitate comercială poate fi desfășurată numai de persoane adulte. Astfel de restricții sau excluderi trebuie specificate într-un act juridic care reglementează acest tip de activitate.

Șomerii

O persoană care desfășoară o activitate neînregistrată nu desfășoară o activitate comercială în sensul Legii „Legea privind antreprenorii”, dar obține venituri. Cu toate acestea, una dintre condițiile pentru a avea statutul de șomer este să nu fie angajat în altă activitate remunerată.

Alte activități remunerate înseamnă: „efectuarea de lucrări sau prestarea de servicii în temeiul unor contracte de drept civil, inclusiv contracte de agenție, contracte de mandat, contracte pentru lucrări specifice sau contracte pentru asistență la recoltare, în sensul dispozițiilor privind asigurările sociale ale fermierilor, sau efectuarea de lucrări în calitate de membru al unei cooperative de producție agricolă, al unei cooperative de cercuri de fermieri sau al unei cooperative de servicii agricole”.

Prin urmare, **pentru a-și menține statutul, o persoană șomeră nu poate desfășura o activitate neînregistrată în temeiul contractelor de drept civil**, inclusiv contracte de agenție, contracte de mandat, contracte pentru lucrări specifice sau contracte pentru asistență în lucrările de recoltare. Încheierea unui contract de acest tip ar însemna că persoana șomeră desfășoară „alta activitate remunerată” menționată anterior, pierzând astfel statutul de șomer.

În practică, dacă activitatea unei persoane șomere se bazează exclusiv pe contracte de vânzare, persoana respectivă poate desfășura o activitate neînregistrată, însă nu și în alte cazuri.

Funcționarii publici

Legea privind limitarea desfășurării activității comerciale de către persoanele care exercită funcții publice nu stabilește o definiție proprie a activității comerciale și nu face referire la niciun alt act juridic în acest sens. Prin urmare, în cazul funcționarilor publici se aplică definiția specificată în Legea privind antreprenorii.

Activitatea neînregistrată nu este considerată activitate comercială datorită veniturilor reduse pe care le generează. Prin urmare, aceasta nu este acoperită de dispozițiile Legii privind limitarea desfășurării activității comerciale de către persoanele care exercită funcții publice.

În consecință, un funcționar public poate desfășura o activitate neînregistrată. Trebuie menționat, însă, că pot exista norme sau regulamente interne ale unui anumit organism de administrație publică privind activitățile suplimentare remunerate ale angajaților săi, care impun obținerea acordului directorului general al organismului public pentru desfășurarea unei astfel de activități, ceea ce poate limita posibilitatea unui funcționar public de a desfășura o activitate neînregistrată.

Agricultorii

Ca regulă generală, persoanele fizice care sunt agricultori pot desfășura o activitate neînregistrată.

Cu toate acestea, aceștia sunt supuși unor restricții suplimentare: tipurile de activități care nu intră în domeniul de aplicare al Legii „Legea privind antreprenorii” nu pot fi desfășurate de agricultori ca activități neînregistrate.

Dispozițiile Legii „Legea antreprenorilor” nu se aplică:

- producției agricole, inclusiv cultivarea plantelor și creșterea animalelor, horticultura, cultivarea legumelor, silvicultura și pescuitul în apele interioare
- închirierii de camere de către fermieri
- vânzarea de mese gătite acasă și furnizarea altor servicii legate de șederea turiștilor în ferme agricole
- producția de vin de către producători care sunt fermieri și produc mai puțin de 100 de hectolitri de vin pe an de comercializare
- activitatea de vânzare a fermierilor menționată la articolul 20 alineatul (1c) din Legea din 26 iulie 1991 privind impozitul pe veniturile personale
- activitatea desfășurată de cercurile de gospodine din mediul rural.

Pe scurt, tipul de activitate pe care un fermier îl poate desfășura fără a înregistra o afacere este cel care nu se încadrează în definiția activității agricole și este o activitate comercială în sensul Legii „Legii privind antreprenorii”. O astfel de activitate, desfășurată de un fermier plătitor de TVA sau de un fermier care este plătitor regulat de TVA, poate fi calificată drept activitate neînregistrată, cu condiția să îndeplinească condițiile prevăzute pentru o astfel de activitate.

Sunt situații în care chiar dacă se obțin venituri mici dintr-o activitate, este o activitate care trebuie înregistrată dacă:

- necesită un permis, o concesiune sau o înscriere în registrul activităților reglementate
- este definită ca activitate comercială în sensul Legii „Legii privind antreprenorii”.

În aceste cazuri, o activitate nu poate fi desfășurată fără înregistrare.

Exemple de activități comerciale care necesită un permis, o concesiune sau o înscriere în registrul activităților reglementate includ:

- securitatea persoanelor sau a bunurilor
- vânzarea de alcool
- organizarea de evenimente turistice
- servicii de detectivi
- colectarea deșeurilor.

Exemple de activități definite ca activități comerciale în sensul Legii „Legii privind antreprenorii” includ:

- intermedierea asigurărilor, inclusiv desfășurarea de activități de agenție (în conformitate cu Legea privind intermedierea asigurărilor)
- servicii de evidență contabilă (în conformitate cu Legea contabilității).

Pentru o activitate neînregistrată în care se prestează servicii în baza unui contract de furnizare de servicii sau a unui contract de mandat, atunci persoana respectivă are dreptul la asigurare socială în calitate de contractant.

Entitatea care încheie un astfel de contract cu o persoană cu activitate neînregistrată are atunci obligațiile unui plătitor de contribuții de asigurări sociale și este obligată să raporteze contractul în termen de 7 zile la asigurările sociale și/sau asigurările de sănătate și să plătească contribuțiile de asigurări sociale.

Dacă nu este o activitate de prestări servicii, ci vânzare bunuri (de exemplu, produse lucrate manual), atunci nu există obligativitatea plății de contribuții sociale sau de asigurări de sănătate pentru o astfel de activitate.

Există, totuși, excepții de la această regulă. De exemplu, dacă este vorba de un student cu vârsta sub 26 de ani și execută un contract de mandat, mandatarul nu trebuie să plătească contribuții de asigurări sociale în numele acelei persoane.

Dacă se obțin venituri atât din activități neînregistrate, cât și dintr-un contract de muncă sau contracte de mandat sau contracte pentru o sarcină specifică, trebuie să se veniturile din activități neînregistrate în declarația fiscală anuală PIT-36. Există o rubrică suplimentară, „activitate neînregistrată”, în care trebuie să se raporteze veniturile, cheltuielile, veniturile și suma impozitului datorat.

Valoarea veniturilor în scopuri de impozit pe venit se calculează diferit față de valoarea veniturilor în scopul verificării dacă se încadrează în limita specificată pentru activitatea neînregistrată.

În scopul relațiilor cu administrația fiscală, veniturile din activitatea neînregistrată includ banii și valorile monetare primite sau puse la dispoziția persoanei respective în cursul anului calendaristic și valoarea beneficiilor primite, atât în natură, cât și alte beneficii gratuite.

Aceasta înseamnă că veniturile impozabile din această activitate reprezintă doar activele efectiv primite sau puse la dispoziția persoanei respective, adică sumele plătite de clienți pentru bunuri sau servicii.

Desfășurarea unei activități neînregistrate nu presupune plata de avansuri lunare pentru impozit. Se plătesc impozite pe baza unei declarații anuale depuse până la 30 aprilie pentru anul precedent.

Obținerea de venituri din activitatea neînregistrată nu exclude dreptul de a depune o declarație fiscală comună de către soți/soții.

În declarația fiscală anuală, în care se plătesc impozite pentru desfășurarea unei activități neînregistrate (PIT-36), se pot raporta costurile suportate în legătură cu această activitate și, astfel, puteți reduce venitul impozabil.

Aceste costuri includ, de exemplu, achizițiile de materii prime pentru fabricarea produselor sau achiziționarea de bunuri comerciale care vor fi vândute, precum și costurile energiei consumate.

Dacă desfășurați o activitate neînregistrată, ar trebui să păstrați evidențe simplificate ale vânzărilor. Păstrarea unor evidențe precise ale vânzărilor vă va ajuta să determinați rapid dacă ați depășit sau nu pragul de venit care vă dă dreptul să desfășurați o activitate neînregistrată.

Legislația nu reglementează exact ce elemente ar trebui incluse în evidența simplificată a vânzărilor. Acestea includ de obicei:

- numărul ordinal
- data vânzării
- cifra de afaceri
- cifra de afaceri cumulată.

De asemenea se pot adăuga alte informații, cum ar fi numărul bonului fiscal sau informații despre tipul de tranzacție.

Dacă evidențele sunt ținute într-un mod nesigur sau nu sunt ținute deloc și nu este posibil să se determine valoarea vânzărilor pe baza acestor înregistrări, autoritatea fiscală va determina valoarea impozabilă a vânzărilor și va calcula suma taxei datorate. Dacă nu este posibil să se determine tipul de bunuri sau servicii impozabile, suma taxei va fi stabilită la 22%.

Contribuabilii care desfășoară o activitate la scară mică, inclusiv o activitate neînregistrată, beneficiază foarte des de scutire de TVA, deoarece vânzările lor din anul fiscal precedent nu depășesc 200.000 PLN.

Scutirea se aplică și contribuabililor care își încep activitatea după începerea unui an fiscal, cu condiția ca valoarea vânzărilor așteptată să nu depășească suma determinată ca proporție de 200.000 PLN față de porțiunea din an în care se desfășoară activitatea.

Cu toate acestea, această scutire de TVA nu va fi acordată dacă:
Sunt vândute:

- bunuri enumerate în anexa 12 la Legea TVA (metale prețioase și resturi de metale prețioase, bijuterii)
- bunuri supuse accizelor, cu excepția: energiei electrice, produselor din tutun și autoturismelor, altele decât autoturismele noi, clasificate în temeiul legislației privind impozitul pe venit ca active fixe amortizabile

- în anumite cazuri: clădiri, structuri sau părți ale acestora
- șantiere de construcții
- mijloace de transport noi
- piese angro și cu amănuntul pentru autovehicule și motociclete
- bunuri online, cum ar fi:
- preparate cosmetice și de toaletă
- calculatoare, produse electronice și optice
- aparate electrice și electrocasnice neelectrice
- mașini și echipamente n.c.a.
- furnizați următoarele servicii:
- consultanță juridică (cu excepția consultanței agricole)
- bijuterii
- recuperare creanțe, inclusiv factoring
- sediul social nu este în Polonia.

Dacă activitatea implică astfel de bunuri sau servicii, trebuie să se înregistreze ca plătitor activ de TVA, indiferent de valoarea vânzărilor, și să devină plătitor de TVA, cu toate consecințele care decurg din aceasta. De exemplu, i se cere să obțină un număr de identificare fiscală (NIP) și să țină evidența tuturor vânzărilor și achizițiilor afacerii respective.

Contribuabilii a căror cifră de afaceri realizată din vânzări către persoane fizice care nu desfășoară activitate comercială și către fermieri plătiți cu impozit fix nu a depășit 20.000 PLN în anul fiscal precedent nu trebuie să înregistreze tranzacțiile de vânzare într-o casă de marcat.

Dacă s-a început o astfel de activitate în anul precedent, cifra de afaceri nu poate depăși suma determinată ca proporție de 20.000 PLN față de partea din an în care ați desfășurat activitatea.

Acest principiu se aplică și activității neînregistrate.

Cu toate acestea, este nevoie de o casă de marcat dacă se vând bunuri sau servicii pentru care utilizarea caselor de marcat fiscale pentru înregistrarea vânzărilor este obligatorie.

Acestea includ, dar nu se limitează la următoarele: gaz petrolier lichefiat, piese pentru motoare cu ardere internă, caroserii pentru autovehicule, echipamente de radio, televiziune și telecomunicații, parfumuri și ape de toaletă, precum și următoarele servicii: transportul pasagerilor și al bagajelor de mână ale acestora cu taxiul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, consultanță fiscală, servicii de restaurante și alte activități de catering care nu sunt mobile, inclusiv cele sezoniere, servicii de coafură, cosmetică și cosmetologie.

Obligația de a avea o casă de marcat este independentă de faptul că se desfășoară o activitate comercială înregistrată.

Prin urmare, chiar dacă în cazul unei activități neînregistrate nu este vorba de fapt un antreprenor (nu se înregistrează activitatea în CEIDG), există totuși obligația de a avea o casă de marcat dacă:

- suma vânzărilor depășește 20.000 PLN sau
- bunurile vândute sau serviciile prestate nu sunt exceptate de la înregistrarea la o casă de marcat.

Activitatea neînregistrată poate fi supusă controlului în temeiul Legii TVA și al Ordonanței fiscale.

Chiar dacă o activitate neînregistrată este scutită de TVA (ceea ce nu trebuie să fie; depinde de activitatea specifică) persoana care desfășoară activitatea are obligația de a înregistra vânzările. Registrele, printre altele, pot dovedi că scutirea de TVA este corectă. Registrele în sine pot fi verificate de autoritățile fiscale.

În plus, o persoană angajată într-o activitate neînregistrată poate fi supusă unor controale pentru a verifica tipul de activitate desfășurată și modul de desfășurare a acesteia. De exemplu, producția alimentară poate fi supusă verificărilor efectuate de Inspekția Sanitară de Stat.

Alte tipuri de activități care nu necesită înregistrare

Pe lângă o activitate neînregistrată, reglementările legale specifică anumite tipuri de activități care nu necesită înregistrare în registrul comerțului (CEIDG). Aceasta se aplică:

- activității agroturistice a fermierilor
- producției de vin de către fermieri
- comerțului cu amănuntul de produse agricole.

Agroturism

Această activitate include închirierea de camere de către fermieri, vânzarea de mese gătită acasă și furnizarea altor servicii legate de șederea turiștilor în fermele agricole.

Producția de vin (raportat la un prag de volum)

Activitatea constând în producția de vin de către producătorii care sunt fermieri nu necesită înregistrare, cu condiția ca volumul să fie mai mic de 100 de hectolitri de vin pe an de comercializare. Aceasta înseamnă că un fermier care produce mai puțin de 100 de hectolitri de vin pe an pentru comercializare nu trebuie să înregistreze o activitate comercială.

Proprietarul unei podgorii care intenționează să producă vin pentru a-l introduce pe piață trebuie să facă o înscriere în registrul producătorilor.

Vânzări directe de produse agricole (comerț cu amănuntul cu produse agricole)

Vânzările de produse vegetale și animale prelucrate într-un mod diferit de prelucrarea industrială (cu excepția produselor vegetale și animale prelucrate provenite din sectoare speciale de producție agricolă și a produselor supuse accizelor) nu trebuie înregistrate, cu condiția ca:

- prelucrarea produselor vegetale și animale și vânzarea acestora să nu aibă loc prin angajarea altor persoane pe bază de contracte de muncă, contracte de mandat, contracte pentru lucrări specifice și alte contracte de natură similară, excluzând sacrificarea animalelor de sacrificat și prelucrarea post-mortem a acestor animale, inclusiv tranșarea, despicarea și sortarea cărnii, măcinarea cerealelor, presarea uleiului sau a sucului și vânzarea în cadrul expozițiilor, festivalurilor, piețelor și târgurilor

- se țin evidențe ale vânzărilor
- cantitatea de produse vegetale sau animale provenite din cultivarea proprie sau creșterea animalelor utilizată la fabricarea unui anumit produs să reprezinte cel puțin 50% din produsul respectiv, excluzând apa.

GERMANIA

Sistemul legal din Germania face o distincție importantă între două tipuri de activități economice independente: Gewerbe (întreprindere comercială) și Freiberufler (liber profesionist). Această distincție determină dacă este necesară sau nu înregistrarea la oficiul de comerț (Gewerbeamt)².

1. Freiberufler (Liber profesionist) - Fără înregistrare la Gewerbeamt

Freiberufler este categoria de activitate economică independentă care nu necesită înregistrare la Gewerbeamt. Această categorie include profesii considerate "liberale", care se bazează pe o calificare academică sau o formare specializată, precum și pe o activitate creativă³.

Exemple de profesii considerate "Freiberufler":

- Profesii științifice și tehnice: medici, avocați, notari, arhitecți, ingineri, consultanți fiscali, auditori.
- Profesii artistice și culturale: artiști plastici, scriitori, jurnaliști, designeri grafici, fotografi.
- Profesii didactice și pedagogice: profesori, educatori, antrenori sportivi.
- Profesii de servicii: terapeuți, interpreți, traducători.

Condiții pentru a fi "Freiberufler":

- Notificare la Finanzamt: Chiar dacă nu este necesară înregistrarea la Gewerbeamt, trebuie să fie notificată activitatea la biroul fiscal (Finanzamt) din localitate, completând un formular special numit "Fragebogen zur steuerlichen Erfassung". În urma acestei notificări, se va primi un număr fiscal (Steuernummer).
- Lipsa obligației de a plăti Gewerbesteuer: Principalul avantaj pentru un Freiberufler este că nu trebuie să plătească impozitul pe activitatea comercială (Gewerbesteuer), care se aplică doar pentru Gewerbe.
- Contabilitate simplificată: Freiberufler pot ține o evidență contabilă simplificată (Einnahmen-Überschuss-Rechnung), care presupune înregistrarea veniturilor și cheltuielilor.

² https://www.gesetze-im-internet.de/estg/_18.html

³ https://www.taylorwessing.com/-/media/taylor-wessing/files/germany/2025/05/tw25_distinction-between-freelancers-and-employees-under-german-law_250507.pdf

2. Gewerbe (Întreprindere comercială) - cu înregistrare obligatorie

Toate celelalte activități economice care nu se încadrează în categoria "Freiberufler" sunt considerate Gewerbe și necesită înregistrarea obligatorie la oficiul de comerț (Gewerbeamt). Această înregistrare se realizează prin obținerea unui "Gewerbeschein" (certificat de înregistrare comercială).

Exemple de activități considerate "Gewerbe":

- Comerț cu amănuntul sau en-gros.
- Servicii de consultanță (care nu intră în categoria Freiberufler).
- Activități meșteșugărești (instalatori, electricieni, constructori).
- Restaurante, hoteluri.

Obligații pentru un "Gewerbe":

- Înregistrarea la Gewerbeamt: primul pas este înregistrarea la biroul local de comerț.
- Notificare la Finanzamt: la fel ca și Freiberufler, trebuie notificată activitatea la Finanzamt.
- Plata Gewerbesteuer: este obligatorie plata impozitului pe activitatea comercială (Gewerbesteuer) dacă profitul anual depășește un anumit plafon.

În concluzie, în Germania, o persoană fizică poate desfășura activități economice fără a se înregistra la oficiul de comerț (Gewerbeamt) doar dacă activitatea sa se încadrează în categoria de liber profesionist (Freiberufler). Chiar și în acest caz, este obligatorie notificarea la biroul fiscal (Finanzamt) pentru a obține un număr fiscal⁴.

Cerințele legale și fiscale pentru Freiberufler

Primul lucru pe care trebuie să-l facă o persoană ca Freiberufler este să se înregistreze la oficiul fiscal. Nu trebuie să realizeze întocmirea unei Gewerbeanmeldung (înregistrare comercială), deoarece a fi „freiberuflich” este un statut și nu o formă juridică de afaceri⁵.

Mai mulți Freiberufler pot realiza un parteneriat. Pentru a face acest lucru oficial, se vor înregistra la Partnerschaftsregister (registru parteneriatelor).

Ca Freiberufler, există diverse avantaje fiscale. De regulă, persoana este scutită de Gewerbesteuer (taxa comercială) și de contabilitatea în partidă dublă, ceea ce face contabilitatea mult mai ușor de gestionat. La un plafon de maxim 22.000 EUR pe an, o declarație simplă de impozit pe venit (Einkommensteuererklärung) este suficientă.

Majoritatea Freiberufler sunt, de asemenea, scutiți de contribuțiile la Rentenversicherung („asigurarea de pensie”) sau pot face contribuții voluntare la sistemul de asigurare de pensie.

⁴ <https://gruenderplattform.de/geschaeftsideen/freiberuflerin-werden>

⁵ <https://www.firma.de/en/company-formation/what-is-a-freiberufler-everything-you-need-to-know-about-the-liberal-professions-in-germany/>

Pentru unii Freiberufler, există însă o Standeskammer (asociație profesională). Prin urmare, aderarea la un sistem de pensii este obligatorie și, prin urmare, și contribuțiile. Astfel de profesii care necesită aderarea la o cameră sunt, de exemplu:

- Medici
- Notari, avocați
- Consultanți fiscali
- Arhitecți independenți

Pentru artiști și publiciști, Künstlersozialkasse (fondul de asigurări sociale pentru artiști) este responsabil pentru asigurarea de pensie. De asemenea, acoperă parțial asigurarea de sănătate și îngrijire pe termen lung.

Dacă profesia liberală respectivă nu se încadrează în sfera de aplicare a Künstlersozialkasse, trebuie să aleagă între asigurarea de sănătate legală și cea privată.

Contabilitatea pentru Freiberufler

Ca Freiberufler, nu există obligativitatea de a ține contabilitatea. Un simplu EÜR (cont de venituri și excedente) la sfârșitul anului financiar este suficient.

Prin urmare, nu este nevoie de contabilitate în partidă dublă (doppelte Buchführung) sau un bilanț (Bilanz) - trebuie calculată în EÜR doar diferența dintre veniturile din afaceri și cheltuielile afacerii.

Declarația de venit compară veniturile și cheltuielile activității și calculează profitul sau pierderea din anul financiar. Astfel, trebuie enumerate toate încasările, deoarece important este momentul în care o factură este plătită și nu momentul în care este creată.

Avantajele și dezavantajele de a fi Freiberufler (profesionist "neprofesionist")

Avantaje:

- Fără taxă comercială;
- Fără înscriere în registrul comerțului;
- Autonomie mai mare;
- Fără contabilitate în partidă dublă.

Dezavantaje

- Fără răspundere limitată, răspundere cu active private (se poate opta pentru asigurarea de răspundere civilă pentru daune materiale);
- Interdicția de publicitate pentru unele profesii;
- Angajarea de personal este adesea posibilă doar în cadrul unei structuri de parteneriat;
- Asigurarea de sănătate se face individual.

WEBOGRAFIE

<https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F31620>

<https://www.legalstart.fr/fiches-pratiques/devenir-freelance/portage-salarial-ou-freelance/>

<https://www.nouvelleviepro.fr/info/portage-salarial-avantages-inconvenients>

<https://www.itg.fr/portage-salarial/portage-salarial-avantages>

<https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00115>

[https://www.taylorwessing.com/-/media/taylor-](https://www.taylorwessing.com/-/media/taylor-wessing/files/germany/2025/05/tw25_distinction-between-freelancers-and-employees-under-german-law_250507.pdf)

[wessing/files/germany/2025/05/tw25_distinction-between-freelancers-and-employees-under-german-law_250507.pdf](https://www.taylorwessing.com/-/media/taylor-wessing/files/germany/2025/05/tw25_distinction-between-freelancers-and-employees-under-german-law_250507.pdf)

<https://gruenderplattform.de/geschaeftsideen/freiberuflerin-werden>

¹<https://www.firma.de/en/company-formation/what-is-a-freiberufler-everything-you-need-to-know-about-the-liberal-professions-in-germany/>

<https://asmo-solutions.ro/forme-de-desfasurare-a-activitatii-economice-in-germania/>

<https://www.accountable.de/en/blog/register-freelancer-or-tradesperson/>